

CEZA MUHALEMESİ HUKUKU

ÖNLEME ARAMASI: Polis, tehlikenin veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla usulüne göre verilmiş sulh ceza hâkiminin kararı veya bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde mülki amirin vereceği yazılı emirle; kişilerin üstlerini, araçlarını, özel kâğıtlarını ve eşyasını arar; alınması gereken tedbirleri alır, suç delillerini koruma altına alarak CMK hükümlerine göre gerekli işlemleri yapar.

Konutta, yerleşim yerinde ve kamuya açık olmayan işyerlerinde ve eklentilerinde önleme araması yapılamaz.

ARAMANIN KAPSAMI; Arama, suç işleme şüphesi altında olan kişilere yönelik olabileceği gibi, diğer kişiler de aramaya konu olabilirler. Arama, suç işleme şüphesi altında olan veya olmayan kişinin üstünün, eşyasının, konutunun, iş yerinin veya kişiye ait diğer yerlerin aranması şeklinde olabilir.

ELKOYMA, ceza muhakemesinde delil olabilecek veya müsadere edilebilecek bir mal varlığı değeri üzerinde zilyedin sahip bulunduğu tasarruf yetkisinin kaldırılmasıdır.

Telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi türleri; iletişimin tespiti, dinlenmesi, kayda alınması ile sinyal bilgilerinin değerlendirilmesidir.

Gizli Soruşturmacının Görev ve Yetkileri: Soruşturmacı, faaliyetlerini izlemekle görevlendirildiği örgüte ilişkin her türlü araştırmada bulunmak ve bu örgütün faaliyetleri çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili delilleri toplamakla yükümlüdür. Soruşturmacı, görevini yerine getirirken suç işleyemez ve görevlendirildiği örgütün işlemekte olduğu suçlardan sorumlu tutulamaz.

İletişimin Denetlenmesinin, Gizli Soruşturmacı Görevlendirilmesinin, Teknik Araçlarla İzlemenin Şartları; Kuvvetli şüphe sebeplerinin bulunması, Başka suretle delil elde edilmesi imkânının bulunmamasıdır.

DELİL SERBESTİSİ, kural olarak ceza muhakemesinde her şeyin delil olmasını, her şeyin her şeyle ispatlanabilmesini, her zaman delil ileri sürülebilmesini, delillerin serbestçe değerlendirilebilmesini ifade etmektedir. Buna aynı zamanda vicdani delil sistemi de denmektedir.

DELİLLERDE BULUNMASI GEREKEN ÖZELLİKLER; Gerçekçilik, akılcılık, erişilebilirlik, olayı temsil edicilik, müştereklik, hukuka uygunluktur.

DELİL ÇEŞİTLERİ; 1-Beyan delili, (şüpheli-sanık beyanı, tanık beyanı, diğer kişilerin beyanı). 2-Belge delili, (yazılı belgeler, şekil tespit eden belgeler, ses tespit eden belgeler). 3-Belirti delili, (tabii belirtiler, suni belirtiler).

TANIK BEYANI; Muhakeme konusu olay hakkında beş duyusu aracılığıyla öğrendiklerini aktaran üçüncü kişiye tanık, bunun yaptığı açıklamalara da tanık beyanı denmektedir. Tanık, ceza muhakemesinin uyumazlığının konusunu oluşturan olay hakkında duyu organları aracılığıyla edinilmiş bilgisi bulunduğu varsayılan kişidir.

MESLEK VE SÜREKLİ UĞRAŞI SEBEBİYLE TANIKLIKTAN ÇEKİNEBİLECEKLER; Avukatlar, stajyerleri ve yardımcıları. Sağlık mesleği men-supları. Müşavirler ve Noterler.

Belge Delili: Belge delili yazılı olabileceği gibi, şekilli, sesli, görüntülü vb. de olabilir.

KEŞİF, maddi gerçeğe ulaşabilmek için olay ve durumun oluş nedenlerini anlayabilmek üzere yerinde yapılan bir incelemedir.

Moleküler genetik inceleme yapılması için; Soybağının tespiti için zorunluluk olması. Olay yerinde bulunan ve kime ait olduğu belli olmayan beden parçalarının şüpheli veya sanığa ya da mağdura ait olup olmadığının tespiti için zorunluluk olmasıdır.

SORUŞTURMA EVRESİ: Suç şüphesinin yetkili makamlarca öğrenilmesi ile başlayan ve iddianamenin kabulü ile son bulan evreye denir. Savunma hakkını ihlal etmemesi koşuluyla soruşturma evresindeki usul işlemleri gizli yapılır.

Soruşturma evresinin görevi; delilleri bulma, delilleri toplamak, muhafaza altına almak ve olayı, yargılamayı yapacak mahkemenin önüne götürmektir.

SUÇUN ÖĞRENİLME ŞEKİLLERİ: Resen öğrenme, ihbar veya şikâyet yoluyla öğrenme, Tutanakla öğrenme, Talep yoluyla öğrenme, Müracaat yoluyla öğrenme.

Soruşturma evresinin özellikleri; Gizlilik, Yazılilik, Dağınıklık, Mecburilik.

Soruşturma veya kovuşturma yapılması izne veya talebe bağlı olan suçlarda izin alınmaksızın veya talep olmaksızın düzenlenen iddianame iadeye konu olacaktır.

Mahkeme, iddianameyi **on beş gün** içerisinde iade etmelidir. İddianameyi iade için öngörülen süre, kesin bir süredir. Bu süre içinde iade edilmeyen iddianame artık kabul edilmiş sayılır.

Soruşturma evresi sonunda, toplanan deliller suçun işlendiği hususunda yeterli şüphe oluşturuyorsa ve kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmesini gerektiren bir neden yoksa Cumhuriyet savcısı kamu davası açmak üzere iddianame düzenler.

Geniş anlamda kovuşturma evresi, hüküm kesinleşinceye kadar devam eder ve olağan kanun yolları aşamasını da kapsar. **Dar anlamda kovuşturma evresi,** ilk derece mahkemesi nezdindeki süreci karşılar. Bunu yargılama ya da kamu davasının yürütülmesi olarak ifade etmek de mümkündür.

DURUŞMA DEVRESİNDE GEÇERLİ OLAN İLKELER; duruşmanın doğrudan doğrualığı, duruşmanın sözlülüğü, duruşmaya ara vermeme, yoğunluk, çabukluk, açıklıktır.

Karşılıklı olarak verilen cevaplardan ve delil değerlendirmesinden sonra, **hükümden önce son söz mutlaka hazır bulunan sanığa verilir.** Son sözün sanığa verilmemesi, savunma hakkının kısıtlanması niteliğindedir ve mutlak bozma nedeni oluşturur.

HÜKÜM ÇEŞİTLERİ: Beraat, ceza verilmesine yer olmadığı, mahkûmiyet, güvenlik tedbirine hükmedilmesi, davanın reddi ve düşmesi kararıdır.

Bulunduğu yer bilinmeyen veya yurt dışında bulunup da yetkili mahkeme önüne getirilemeyen veya getirilmesi uygun bulunmayan sanık **gaip** sayılır.

Soruşturmanın veya kovuşturmanın sonuçsuz kalmasını sağlamak amacıyla yurt içinde saklanan veya yabancı ülkede bulunan ve bu nedenle Cumhuriyet savcısı veya mahkeme tarafından kendisine ulaşamayan kişiye **kaçak** denir.

Etkin pişmanlık hükümlerine yer verilen suçlar, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar, Uzlaşma kapsamına giren bir suçla birlikte aynı mağdura karşı işlenen ve uzlaşma kapsamına girmeyen suçlar **uzlaşmaya tabi değildir.**

Olağan kanun yolları; itiraz, istinaf ve temyizdir. **Olağanüstü kanun yolları,** Yargıtay ve Bölge Adliye Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcısı'nın itirazı, kanun yararına bozma ve yargılamanın yenilenmesidir.

Temyiz incelemesi sonunda; ret (onama), bozma veya ıslah (bozarak düzeltme) kararlarından biri verilir.

Aleyhe değiştirme yasağı (reformatio in peius); kanun yoluna sanık lehine başvurulması durumunda yeniden verilen hükmün önceki hükümle belirlenmiş olan cezadan daha ağır olmamasıdır. Aleyhe değiştirme yasağı, kanun yoluna sadece sanık lehine gidilmesi durumunda uygulanabilir.